

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztorijés, nevelői munka számára

Alapította

XV ÉVFOLYAM

RAVASZ LÁSZLÓ

1933. 4. SZÁM

TARTALOM:

Tudomány és Világnézet. *A protestántizmus és a világnézet problémája.* (T S)

Vallásos nevelés. *A vasárnapi iskolai munka alapelvei.* (I. L.)

Folyóiratok szemléje. *Life and Work.* (H I.)

Irodalom. *Vásárhelyi János: A család élete.* (I.)

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:
DR. IMRE LAJOS DR. TAVASZY SÁNDOR

Felélős szerkesztő: DR. IMRE LAJOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj-Kolozsvár, C. Victoriei 38. Ref. Theologia

ELŐFIZETÉSI ÁRA,

Egész évre 120. Lei

Egyes szám ára 12. Lei

Megjelent!

Megjelent!

Az *Előkönyvek* sorozatában

M. NAGY OTTO

VAN REMENYSEGÜNK

(A halottak feltámadásáról.)

Ára darabonként 4 Leu.

Megrendelhető az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában,
Kolozsvárt, Református Theologia.

Megjelent!

Megjelent!

A

ZENGJEN HÁLAENEK

énekeskönyv negyedik kiadása

Ára darabonként 15 lei.

Megrendelhető az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában,
Kolozsvárt, Református Theologia.

Teljesen új állapotban lévő Tóthfalusi-féle

KÉPES SZENT BIBLIA

eladó: — Cím: Özy, Fatka Károlyné, református lelkész-neje, TURDA, STRADA GH. BARIȚIU NR. 12.

A protestántizmus és a világnézet problémája.

1. A kérdések beállítását élesebbé, világosabbá, egyszersmind kihívóbbá és döntőbbé teszi, ha ismerjük azt a szituációt, amelyben azok születtek. A mi kérdésünk kérdésessé és aktuálissá azért vált, mert újabban már többször elhangzott az az ítélet, hogy *ma csak két világnézet van, a katolikus és a marxista világnézet*, amelyek mint jobb és baloldali világnézetek állanak egymással szemben. Ez az ítélet elvileg és gyakorlatilag is ki akarja *semmizni* a világnézeti harcokból a protestántizmust. És meg van ennek a mélyen fekvő oka. T. i. mind a két fél könnyebbé és kényelmesebbé akarja tenni a harcot azzal, hogy kizár ebből egy olyan harmadik kritikus harcost, amely a kritikájával egyiket is és a másikat is akadályozza és megbénítja erő kifejtésében és ezzel új frontot alkot a világnézetek nagy háborújában. Az a mi kérdésünk tehát, *vajjon van-e és minő világnézete van a protestántizmusnak és milyen helyet foglal el a protestántizmus a világnézetek harcában?*

2. Ha ennek a két tényezőnek: a protestántizmusnak és a világnézetnek a viszonyát vizsgáljuk, tisztában kell lennünk mindenekelőtt azzal, hogy a protestántizmus nem pusztán szellemi mozgalom, vagy nem valamely szellem-történeli irány, hanem a *protestántizmus az evangéliumi keresztyénség* — mondjuk alázatosan — *egyik létmódja*. A protestántizmus ugyanis nem lép fel azzal az igénnyel, azzal a kizárólagossággal, hogy csak magát tartsa az evangéliumi keresztyénség létmódjának, azt azonban így is igényli, hogy *önmagát vallja az evangéliumi keresztyénség igazi létmódjának*. A protestántizmus tehát nem szakítható el az Evangéliumtól, sem az azon alapuló apostoli-reformatori keresztyénségtől. Szellemét, tartalmát, igazságát és a világgal szemben elfoglalt álláspontját az evangéliumi keresztyénség adja. A protestáns világnézet tehát kifejezetten evangéliumi keresztyén világnézet. Ezekben az általános vonásokban jelezhetjük a kérdés megoldásának irányát, a megoldás azonban nem ilyen egyszerű, szövevényessé teszi azt úgy a világnézet, mint a protestántizmus jelentése. Szembe kell néznünk mind a kettővel és mind a kettőben mindazokkal a vonásokkal, amelyek kölcsönösen egymásra utalnak, valamint azzal a feszültséggel is, amely e két tényező között fennáll.

2. Miután ebben a viszonylatban a hangsúly a világnézetben van, vegyük először elő a világnézet jelentését. Es miután a „világnézettel“ rokonértelmű „világképet“ rendszerint változtatva és egymás helyett használják, vizsgáljuk meg a világnézet jelentését a viléggéppel való viszonyában. Két fogalomnak az együttes elemzése azzal az előnnyel jár, hogy a belőlük áradó fény kölcsönösen világítja egymást, az ellentételezés pedig élesebbé teszi egyiknek is és a másiknak is az értelmét.

A világkép lehet világnézetté, de önmagában még nem az. Világképet alkothat magának minden tudomány, különösen a természettudományok és a történettudományok, amennyiben a saját területükön nyert tapasztalatokat és ismereteket ideiglenes egységbe szerkesztik. Világkép pl. a Häckel monizmusa, vagy az Ostwald energetizmusa, vagy az Einstein relativizmusa, de világkép a Spengler történelmi naturalizmusa stb. Ezek a bizonyos analitikus ismeretek területén nyert világ-magyarazatok és értelmezések a világnézet igényével lépnek fel, pedig csak kísérletek és pedig sokszor egyenesen erőszakolt kísérletek, mert bizonyos szaktudományi módszer segítségével értelmezni akarják a világot, mint Egészet. A világképek alaphibája a methodologiai monizmus, az a tudománytalan eljárás, amely egy bizonyos szaktudományi területen alkalmazott és érvényes módszert a valóság egész területén érvényesíteni akar.

A világnézet-alkotás csak ott lehetséges, ahol világossá vált az a belátás, hogy a világ, mint Egész nem adottság és a világ-egész a tapasztalat által elérhetetlen. A tapasztalat alapján álló szaktudományok ismernek egyes jelenségeket, de nem tapasztalják a világot, mint Egészet. Mint ilyen csak az absztrakció útján lehet elérni, úgy, hogy a világ, mint Egész absztraktum, de nem irreális, hanem reális absztraktum. A világnézet-alkotáshoz bizonyos radikálizmusra van szükség. Az egyes tapasztalatokkal és az egyes ismeretekkel való radikális szakitás és radikális fölébe emelkedés azoknak. A világnézet — igazi értelme szerint — lehetséges magas reflexió-fokot feltételez. Béka-perspektívából nem lehet világnézetet alkotni, amint hogy a gótikus toronyot közvetlenül a tövében nem lehet szemlélni, még akkor sem, ha ismerjük is annak valamennyi magassági, szélességi és építési adatait is. A lehetséges magas reflexió-fokról is azonban csak akkor tudjuk szemlélni a világ egészét, ha van szemünk és van ítélő és értékelő képességünk ahhoz. A világnézet-alkotás tehát bizonyos minősültséget feltételez annak, aki azt alkotja, vagy elsajátítja.

3. A világnézet jelentését azonban csak akkor tudjuk alaposan és mélyen megismerni, ha ismerjük a világnézet-alkotás szükségét. A világnézet-alkotás az embernek a világban lévő szorongató szükségéből következik. A világnézet tehát nem luxus, nem valami kulturális fölösleg, hanem nagy gyakorlati életügy. Világnézet nélkül nem lehet élni. Legalább is azoknak nem lehet, akiknek kérdéseik vannak és akik érzik az élet esendő-voltát. az esélyek által megrontott természetét, valamint a világban élő permanens krízist. Akik szemlélyszerint részt tudnak venni azokban a lehetséges és a napról-napra jelentkező veszélyekben, amelyek legyőzhetetlen alkotórészét képezik a világban való életnek. Ahol egyszer ilyen szorongató szükségéből megindul a kérdezés, ott a kérdés-feltevésben megállás nincsen. Ha egyszer kérdéssé vált a lét, akkor megindul a kérdések dialektikája folytán a végigkérdezés szüksége, mindaddig, amíg ebben a kérdés rohamban az ember bizonyos biztos bázist el nem ér, ahol megállhat. A világnézet bizonyos biztos bázisokon épült szellemi vára az embernek, ahol a szellemi küzdelmek, a szabadatlanul támadó kérdések és a különböző irányú világnézetek harcai között otthon talal, de ahonnan viszont harcol és támad azoknak a nagy szellemi érdekeknek és igazságoknak a védelmére és szolgálatára, amelyek saját személyessé vált ügyét képezik. A világnézet kiépítése szintetikus ismereteket követel. Epen ezért a világnézet-alkotás csak filozófiai alapokon és csak a filozófia segítségével lehetséges. Az ügy, az igazság, a szellemi érdek nem filozófiai alkotás, hanem azon kívül és afelett áll, de a kiépítése, a kifejtése, az igazolása és indokolása csak a filozófiai reflektálás által történhetik.

Adjunk most már definitív kifejezést annak, hogy mit értünk világnézet alatt, szemben a szaktudományi világgéppel szemben. A világnézet a világ-egészről alkotott az az indokolt és igazolt ismereti kép, amely a filozófiai alapon fundamentumul, otthonul szolgál az embernek arra, hogy a különböző irányú szellemi támadásokkal szemben megvédje és szolgálja azt az igazságot, amely életének alapot és tartalmat ad. Ebből pedig természetesen következik az, hogy bármely nagy életügy és életérdek, valamint valamely nagy életigazság és érték szolgálatában és védelmében keletkezhetik világnézet. Keletkezik is, mert sem egységek, sem közösségek nem mondhatnak le arról, hogy azt, ami rájuk nézve igazán nagy, egyfelől ne védelmezzék, másfelől ne propagálják a tudományos-filozófiai gondolkodás segítségével. Világnézete csak a demagógikus irányzatoknak nincs, mert azok nem valamely igazságért, hanem a hatalomért harcolnak. De még ezek is alkotnak maguknak valamely ál-világnézetet, talán helyesebben, valamely doktrinát, vagy ideológiát, amely mögé elrejtik nyers és ösztönös brutalitásukat.

4. Ezek után természetes, hogy a protestántizmusnak is van világnézete, bár egész alkatában, jellemében, tehát minőségében más, mint akár a római egyházé, vagy a marxizmusé. A különbséget elsősorban az határozza meg, hogy a protestántizmus világnézete nem áll valamely imperiálisztikus hatalom szolgálatában, hanem az evangélium igazságának a szolgálatában áll. Ebből már érthető az, hogy a protestántizmus világnézete súlyosabb, türelmesebb,

helyesebben, *várakozóbb és alázatosabb*, mint az előbbieik. Ezekből pedig az következik, hogy a protestántizmus világnézete *megértőbb, de következetesebb* is, mert a megértésből nem a megalkuvás, hanem a *határozott állásfoglalás* folyik. Igaz, hogy a protestántizmus világnézete *nem enged teret az alkalmazkodásnak* és nem ad lehetőséget arra, hogy pillanatnyi sikerek kedvéért le szálljunk arról a szintről, amely egyedül méltó minden nagy ügyhöz és minden nagy igazsághoz. Ezekből a jellemvonásokból folynak a protestántizmus világnézetében szüntelenül ható feszültségek és ebből következik az a *nehézkesség*, amely a protestántizmus világnézeti küzdelmeit igen sokszor hátrányosan befolyásolja.

Hogyan nézi a protestántizmus a világot, szemben a római egyház és marxizmus világnézetével? Feleljünk meg erre a kérdésre, hogy az itt jelzett jellemvonások tisztán álljanak előttünk.

A protestántizmus világnézete merőben bibliai-evangéliumi alapokon nyugszik. Vallja, hogy a világ nem misztikus emanáció, de nem is evolúció után jött létre, hanem *a világot Isten teremtette*, de mindjárt azt is hozzáteszi, hogy *az ember megrontotta ezt az Istentől teremtett világot*.

A világ igazi lényege, az igazi Istentől teremtett világ el van rejtve mögött a világ mögött. Az Istentől teremtett Kosmos elveszett, vagy eltűnt a Chaosban, csak itt-ott tűnnek ki azok a csodálatos oromfalak, azok a nagyszerű fundamentumok, amelyek ezt a kozmikus világot hordozzák. A világ még ebben a bűntől megrontott formájában is csodálatos szépségeket, nagyszerű rendezettséget mutat, azonban nem tagadható le, hogy ezen az esztétikailag is szép műalkotáson kétségbeejtő, elcsúfító repedések vannak. A világnak az az ábrázata, amelyet Isten teremtett „kezdetben” és ez az ábrázata, mely előttünk van, mélyen különbözik egymástól. A protestántizmus ezt a jelenvaló világot, mint megrontott és mint elmúló világot bizonyos termékeny pesszimizmussal szemléli. „Termékenynek” mondjuk ezt a pesszimizmust azért, mert nem vezet világtagadásra és nem vezet passzivitásra a világgal szemben, miután a hitben birtokolja és a reménység alatt várja azt az új világot, amely Isten akarata szerint való. A protestántizmus tehát minél elégedetlenebb ezzel a világgal, annál nagyobb aktivitással áll a szolgálatában annak az új világnak, amely Istennél van.

Ennek az új világnak hite és reménysége teszi a protestántizmus világnézetét igazi értelemben radikálissá, amennyiben nem tud megnyugodni abban, ami meg van és ez teszi igazi értelemben konzervatívvá, mert az újat nem emberi utópiáktól és elgondolásoktól várja, hanem mint meglévő, mint örök régít és mint örök újat ismeri a Jézus Krisztus által hirdetett Istenországában. Amint a protestántizmus a világ súlypontját áthelyezte ebből a világból a láthatatlan Istenországa reménységébe és amint hiveit ebben a világban annak az új világnak a szolgálatába állította, ezzel a legtisztább optimizmusnak és aktivizmusnak nyitott utat.

A protestántizmus a megrontott világban a létet veszélyeztetettnek ismeri, azért nem bizik semmiféle emberi biztonsági intézményben, még a földi egyházban sem, hanem egyedül Isten kegyelmében, amelyet egyedül vall abszolútnak és függetlennek. A protestáns ember egyedül az Isten kegyelmét ismeri el magára nézve abszolút tekintélynek. Isten kegyelmét, úgy, amint az Istennek kijelentésében előttünk felragyog. *A protestáns ember ezért szabad az egész világtól, minden történeti és földi tekintélytől. Ebben a szabadságban van a protestántizmus világnézetének és a protestáns ember életfolytatásának a gyökere.*

T. S.

A vasárnapi iskolai munka alapelvei

II. A tanítás munkája.

1. Nevelés és tanítás viszonya a vas. iskolában. Mint láttuk, a munkának két eljárása van: a tanítás és nevelés. A vasárnapi iskola egyiket sem nélkülözheti. A gyermekekkel való foglalkozásunk nem merülhet ki abban, hogy hetenkint egy órára összegyűjtjük őket s ott tanítjuk őket a Bibliából, hanem mint reánk bízott lelkekkel foglalkoznunk kell velük az órán kívül is, de viszont nem elég kedvesen elbeszélgetni a gyermekekkel, reánk az a kötelesség is vár, hogy őket tanítsuk arra, ami a vasárnapi iskolai tanítás anyaga gyanánt van előírva. A két munkának szoros kapcsolatban kell egymással állania. A *tanítás* adja azt az alkalmat, mikor a Biblia alapján hirdethetjük a gyermekeknek Isten Igéjét, megmutathatjuk nekik azt, mit követel Isten tőlük, hogyan áll elébük a maga Igéjében Isten azzal az örök felszólítással, melyben rámutat a bűn feletti ítéletre és arra a váltságra, melyet számunkra Krisztusban szerzett. Ezekből az órákból a gyermek világosan és egységesen látja meg Isten elháríthatatlan és kikerülhetetlen akaratát uralkodni maga felett. Emellett azonban arra is van szükség, hogy a gyermek, akinek élete éppen olyan sok alkalmat nyújt arra, hogy ezt az Igét kiejtse a lelkéből, mint akárkinek, *a mindennapi életben is meglássa*, az ott előforduló kérdésekben Isten éppen akkor előtte álló parancsát, kérdései megoldását, kísértéseiben Isten támogató erejét s egész életének minden eseményében a bűn feletti ítéletet és a váltság valóságát. Ezt pedig a nevelés munkája segít a mindennapi élet kérdéseiben megmutatni.

Az a vezető tehát, aki megelégszik azzal, hogy gyermekeit hetenként egyszer látja, hogy azok a bibliai ígéket, aranymondásokat, énekeket kitűnően tudják, de nem törődik azzal, hogy ezek a gyermekek mindennapi életükben milyenek, nem foglalkozik kérdéseikkel, az Ige hirdetésének csak egyik oldalát végzi, csak az egyik feladatnak tesz eleget s ezzel megerőtleníti és megcsökkenti a vasárnapi iskola munkáját. *Ennek a két feladatnak egyszerre és egységesen kell haladnia*, a tanítás óráján kapott és megtanult parancsnak mindennapi életbe való átvitelét meg kell könnyíteni s a mindennapi élet kérdéseire a tanításban hirdetett üzenete Isten Igéjének ad feleletet. *A tapasztalatok felhasználása*, melyeket a gyermekkel órákon kívüli érintkezésekben szerzünk, alkalmat adnak arra, hogy az Igének az ő életében mutatkozó követelését hirdessük, hogy az Isten Igéjéhez forduljon tanácsért és segítségért. A vezető tehát a gyermek egész életének gondját

fel kell hogy vegye, törődjék vele, foglalkozzék vele és hordozza azt gondjaiban és imádságában.

2. Az anyag A vasárnapi iskolai tanítás anyaga a Biblia. Mivel Isten a Bibliában szól hozzánk, ezért feladatunk, hogy a gyermekkel a Bibliát megismertessük, abban mutassuk meg neki Istennek hozzája szóló szavát. Ez elsősorban is azt jelenti, hogy a vasárnapi iskolai anyagból ki kell zárunk mindent, ami nem a Biblia, vagyis, ha más valamit is tanítunk ott, akkor azt csak a Biblia alapján Isten Igéje hirdetésére eszköz gyanánt használhatjuk fel. Sem történeti, sem természetrajzi, vagy egyéb anyagnak önállóan a vasárnapi iskolában helye nincs, csak ha azzal valamit szemléltetni, példázni akarunk. Ezért nevezték a v. iskolát régebben, sőt néhol nevezik még ma is „bibliai iskolának“, mert a Biblia benne a legfontosabb. A Bibliát a vasárnapi iskolából elvenni, elsikkasztani annyit jelent, mint annak legfontosabb, sőt egyedüli lényegét venni el s azt közönséges játékká tenni. Szükséges, hogy úgy a vezető, mint a gyermek a munka folyamán a Bibliára úgy tekintsen mint Isten Igéjére, s az iránt tisztelettel viselkedjék, azt szeresse és megbecsülje s a vasárnapi iskolai munkának egyik feladata, hogy a gyermeket a Biblia szeretetére neveljük benne.

A Biblia mégis nem mint valamilyen könyv képezi a tanítás anyagát, hanem mint Isten Igéje. A Biblia ezt az Igét szavak, gondolatok, történeti és leíró részek, elbeszélések, énekek és imádságok formájában adja elénk. A Biblia könyv, mint a többi könyvek, különböző korokban, különböző emberek írták, benne van egyes embereknek és koroknak felfogása, gondolkozásmódja. Ebben a tekintetben is van ugyan különbség közötté és más könyv között, de ez a különbség nem olyan döntő és nem ez a különbség a döntő. Mint ilyen könyv, a Biblia legfeljebb azért fontos a vasárnapi iskolai tanításban, mert azokat a külső körülményeket mutatja fel, azt a ruhát tárja elénk, melyben Isten Igéje megjelenik s megismerésével ezeket ismerhetjük meg benne. Tanításunk tárgya, amit a Bibliából tanítani kell azonban nem ez, hanem Isten Igéje. Azt kell megmutatnunk a gyermeknek, amit a Bibliában Isten ízen számára s amit Isten éppen az ő számára ízen. Ezért mondjuk, hogy a Biblia mint Isten Igéje képezi a tanítás tárgyát, vagyis benne azt akarjuk megmutatni, amivel Isten a gyermeket magához hívja. Tanításunk arra irányul, hogy a gyermek ne csak egy szent könyvnek, hanem Isten hozzája szóló izenetének tartsa a Bibliát, levéinek, mely Isten gyermekeihez szól s mely a legkedvesebb izenetet, a megváltásról szóló izenetet adja át. Ha ezt szem előtt tartjuk s erre alapítjuk mindig tanításunkat, sem unalmas nem lesz a biblia, sem pedig attól nem kell félnünk, hogy a gyermek számára idegen marad, mint ezt a kifogást sokaktól szoktuk hallani.

Természetes, hogy úgy a Bibliának megértéséhez, mint ahhoz, hogy a gyermek Isten Igéjének parancsát a maga életében érvényesíteni tudja, szükség van bizonyos ismeretekre, melyeket a vasár-

napi iskolának adnia kell. Ilyen ismeretek vonatkoznak a Biblia egyes könyveire, annak beosztására, vonatkoznak a bibliai történet s a bibliai írók életével, munkásságával kapcsolatos eseményekre, egyháztörténeti dolgokra, a természet és az emberi élet különböző kérdéseire. Ezek szintén hozzátartoznak a vasárnapi iskola anyagához. Fontos azonban tudni azt, hogy ezek csak arra valók, hogy Isten parancsát világosabban mutathassuk meg a gyermeknek s nem arra, hogy ezek bármiképpen is kitolják és félrevezessék a tanítást s abból Isten Igéjét. Az ilyen ismeretekre, ezzel kapcsolatban arra, hogy az Ige magyarázatát élénkítsük s arra felhasználjuk az egyház történetének egyes eseményeit, a nemzet életének eseményeit, a természet életét, stb. nagy gondot kell fordítani, mert ezek mutatják meg a gyermeknek Isten parancsának megjelenését a saját, egyháza és nemzete életében.

Mivel a Biblia, mint az Isten Igéje anyaga a tanításunknak, ezért fontos, hogy a *gyermek ismerje a Bibliát* s az számára ne maradjon idegen. Igyékeznünk kell arra, hogy a gyermek megismerje a Biblia egyes részeit, beosztását, annak izenetét a saját személyes életére. Ezért a Biblia tanítása kapcsolatban van azzal, hogy a Bibliával együtt, annak magyarázatával, az *egyház hitvallását*, annak a tanítandó leckével kapcsolatos részeit is megismertetjük, pl: a Dávid bujdosásának történetéhez a Heidelbergi Káté 27. kérdése kapcsolódik. A tanítási anyag feldolgozásánál mindig tisztában kell lennünk azzal, milyen tanítása van arra nézve a hitvallásunknak s a leckét eszerint kell magyaráznunk. Hasonlóképpen szükséges a Bibliát kapcsolatba hozni az *énekeskönyvvel*, mint tanítási anyaggal is, mint ahogy az előbb említett történethez, a Dávid bujdosásához a 23. zsoltár (221. ének) megtanítása szükséges. A vasárnapi iskolai tanítás anyagát magában foglalja a munka segítésére kiadott vezérkönyv, vagy lecketerv, tehát azt mindig az egyház szabja meg és írja elő.

3. A módszer. Most az a kérdés, hogy *milyen módon kell* a tanítást végeznünk? A tanítás módjának bizonyos pontjai vannak, melynek minden tanításban meg kell lenniök, mert ezek biztosítják azt, hogy a tanításunk elejétől végig egy megszabott terv szerint halad s nem veszít el egyetlen alkalmat sem arra, hogy a gyermekeknek a bibliai részt megmagyarázza. Mégis meg kell jegyeznünk, hogy ez a módszer, bár nagyon fontos és annak utasításait követni kell, mégsem mindenható, vagyis nem szabad azt hinnünk, hogy egy szépen kidolgozott tanítás okvetlen el is éri az eredményt. Mivel nekünk nem az csak a célunk, hogy bizonyos leckét megtanítsunk, hanem, hogy Isten Igéjét hirdessük, *ezt az Igét nem mi, csak Isten teheti élővé és hatóvá a gyermek lelkében*, ez nincs a mi hatalmunkban. Az itt elmondandó módok csak éppen arra valók, hogy az Igét helyesen és úgy tudjuk hirdetni, ahogyan azt kell.

A vasárnapi iskolai tanítás történetekkel dolgozik, tehát a tanításunk alapja *egy történet*, melyet a Bibliából merítünk. Az első

kérdés tehát most az, *hogyan kell elmondanunk a történetet magát.* Ebben fontos tudni azt, hogy a bibliai történet nem önmagáért van, hanem az Igéért, amit Isten benne üzen. Szükséges tehát először tudnunk, mit akar Isten a gyermeknek ezzel a történettel mondani. Ha ezt nem tudjuk, az elbeszélésünk iránytalan lesz, csak beszélünk, anélkül, hogy annak valami iránya lenne. Az elbeszélésnek ezt az irányát az aranymondás mutatja meg, amely arra való, hogy összefoglalja és tartalmazza azt az Igét, aminek az alapján tanítunk, amit Isten a gyermeknek azon történet útján mond. A Naámán történeténél az az aranymondás van: A csecsemők és csecsszopók szájával erősítetted meg hatalmadat. Itt tehát az egész történetet úgy kell elbeszélünk, hogy arra helyez- zük a hangsúlyt, hogy Isten hogyan tudta a kis szolgálóleánykát felhasználni arra, hogy azáltal a hatalmas Naámán megismerje Isten erejét és kegyelmét. A történet elbeszélésénél egyszerűen, a Biblia elbeszéléséhez ragaszkodva, csak olyan helyen bővítve azt, ahol a dolog megértéséhez szükséges, kell eljárunk. Pl. ebben a történetben részletesebben írhatjuk le a Naámán reménykedését, hogy milyen jó lesz, ha csakugyan meggyógyul, csalódását, mikor a próféta egy egyszerű dolgot mond neki, örömet, a gyógyulás felett, boldog hazatérését. Tehát olyant is mondhatunk, ami a Bibliában nincs, de ennek nem szabad ellenkeznie a Bibliával s csak arra kell szolgálnia, hogy a gyermekek jobban megértsék az eseményeket.

A másik, ami a tanítás módszerénél fontos, az, hogy most már a történettel *rávilágítsunk arra az Igére, amit Isten mond.* Ebből a célból vesszük azt az aranymondást, ami minden tanításnál ott van, és arról beszélgetünk a gyermekekkel, azt megmagyarázzuk, kifejezzük, keressük, hogyan látszik az a Biblia többi részében, hogyan mutat rá arra Isten az egyháztörténetben s az életben. Pl. ennél a történetnél arról beszélünk, hogy Isten a gyermekeket is fel akarja használni arra, hogy azok az ő hatalmát hirdessék. Utalunk rá, hogyan használta fel Sámuelet, a gyermek Dávid által hogyan szabadította meg Izráelt, beszélünk róla, hogy egy gyermeknek milyen módjai lehetnek arra, hogy Isten hatalmáról bizonyosságot tegyen, hogyan lehet egy gyermek meggyőződve arról, hogy Isten az egyedüli gyógyító, hogy vigasztalhat ezzel másokat s hogyan mutat Krisztusra, aki az Ő váltsága által bennünket a bűn nyomorúságából kiszabadított. Ezeket a vezető nem elprédikálja, nem is eltanítja, hanem a gyermekekkel való *beszélgetés útján mondja el*, úgy, hogy a gyermekek a saját szavaikkal és gondolataikkal hozzájáruljanak a gondolat kifejtéséhez. Ennél a beszélgetésnél nem az a fő, hogy a gyermekek iskolásan feleljenek, hanem hogy akarjanak és szeressenek beszélgetni. A feltett kérdéseink legyenek érthetőek, rövidek, olyanok, amikre a gyermek tud felelni, a kérdésekkel vigyük tovább a gondolatot, ne csak egy gondolat körben maradjunk. Így a gyermek előtt világos lesz az, hogy itt Istennek egy parancsáról van szó: engem is fel akar

használni arra, hogy az Ő nevét hirdessem, nekem is meg kell gyógyulnom a Krisztus vére által, ismernem kell Istent, hogy másokon segíthessek.

A tanítás módszerének harmadik pontja most ezt akarja tovább vinni, mikor azt mutatja meg, hogy *épen nekem és épen most, mit parancsol Isten számodra*. Hiába látja meg valaki, hogy Isten csakugyan hirdettetni akarja nevét, ha azt nem látja meg, hogy neki milyen kötelességei vannak ebben s hogy ez a hirdetés ő általa is akar végbemenni. Tehát ha ez a parancs, amit láttunk, nem lesz személyes parancsú a gyermek számára, akkor az egész tanítás csak valami, aminek igazságát látjuk, de ami rajtunk nem segít. Azt kell tehát kérdeznünk itt, mit akar Isten ebben a történetben, ebben az Igében épen nekem mondani, hogyan állok én ezzel, milyen alkalmaim vannak rá, hogy Istennek engedelmeskedjem, hogy — ebben a történetben — az Ő nevét én is hirdessem s másoknak megmutassam Krisztust, mint a gyógyulás egyedüli forrását. Ezt ismét a gyermekekkel való *együttes beszélgetéssel* próbáljuk megállapítani, hivatkozva az ő életük eseményeire, tapasztalataira, nehézségeire, rámutatva arra, hogy Isten e parancsával szemben magunk is mennyiszor vagyunk elégedetlenek s hogy mi vagyunk az elsők, akiknek a Krisztus váltságából gyógyulást kell meríteni. Így jön most az, hogy ebben bűnbocsánatért és kegyelemért Istenhez kell fordulnunk *imádságban*.

A tanítás első pontját *elbeszélésnek* nevezzük. A második pontot, ahol az aranymondás magyarázatával foglalkozunk, *elmélyítésnek* s itt vezetünk már nem a történet, hanem az ige, az aranymondás és ha találunk, akkor a káténak valamely, erre alkalmas, ezt kifejező mondása, melyet *az aranymondással* kapcsolatban mutatunk fel. A harmadik pontot *alkalmazásnak* nevezzük, mert Isten Igéje abban Isten ítéletét és parancsát mireánk alkalmazza. Ennél használjuk fel az *éneket*, mely a tanításhoz kapcsolódik, mely tulajdonképpen imádság s lelkünket felindítja Istenhez való fordulásra. Az óra végén az *imádkozás* kapcsolatban van az egész leckével.

Ezeket a pontokat nem csak egymás után lehet alkalmazni, hanem úgy kell beosztanunk már az elbeszélést, hogy annak egyes részeinél megállva, ott már rámutatunk az aranymondás egy-egy vonására s egy-egy olyan dologra, ami épen a gyerekek helyzetére vonatkozik. Így nem történik meg az, hogy mikor az elbeszélést elvégeztük, a gyermekek elunják a többit és nem érdeklődnek az elmélyítés és alkalmazás iránt. Ezeknek az egyes leckében való alkalmazására a Fankaiser-féle Vasárnapi Iskolai Tanítások nyújt irányítást.

4. A tanítási óra. Most ezen ismertetett módszer szerint azt kell leírunk, hogyan folyik le egy tanítási óra kezdetétől a végéig. Magának a tanításnak egyes részei a Fankaiser féle Vasárnapi Iskolai Tanítások c. műből meglátható, itt főként a tanítási óra berendezésére fordítjuk a figyelmet.

Az óra nem akkor kezdődik, mikor a gyermekek összegyűlnek, hanem megkezdődik már jóval előbb, *a vezető otthoni előkészületével.* Előkészület nélkül senkinek sem szabad vasárnapi iskolai tanításhoz fognia, akármilyen gyakorlott vezető vagy tanító legyen is. Ott nem emberi munkáról van szó, Isten Igéjét kell hirdetni, ehhez nem foghat előkészület és komoly rákészülés nélkül. Ez az előkészület, melyre a szombat estét, vagy a vasárnapi reggeli órákat fordítjuk, kétirányú. Imádságban és a bibliai rész tanulmányozásával Istenhez fordulunk és kérjük, hogy tegyen bennünket Igéje igaz hirdetőivé és áldja meg figyelemmel és engedelmességgel azokat, akiknek szólni fogunk. Másodszor jól áttanulmányozzuk a tanítást, megtanuljuk könyv nélkül az aranymondást, éneket, többször is figyelmesen elolvassuk a Bibliából a történetet, hogy jól ismerjük, aztán az előbb elmondott módszer segítségével kidolgozzuk, vagy a kidolgozott tanítást jól megtanuljuk, hogy közben zavarba ne jöjjünk, a fonalat el ne veszítsük s haladhasunk az előre megjelölt úton. Különösen meggondoljuk azt, hogyan fogjuk megmagyarázni és a gyermekek életéhez közelíteni Isten ezen üzenetét s meggondoljuk, hogy nekünk mit üzen Isten ez által, mert csak akkor tudunk a gyermekeknek Isten parancsáról beszélni, ha mi a nekünk szóló parancsot látjuk.

A tanítási órára a gyermekek előtt megyünk, ott *fogadjuk őket*, a tanítás megkezdéséig az időt az érkező gyermekekkel való beszélgetéssel töltjük. Magának a tanításnak a lefolyása a következő pontokban történik: 1. Éneklés. 2. Imádkozás. 3. A történet elmondása. 4. Elmélyítés, vagyis a történet megbeszélése. 5. Alkalmazás, azaz az aranymondásnak a gyermek életére való alkalmazása. 6. ~~Névsorolvasás~~, egyes hirdetések. 7. Imádság. 8. Éneklés. Ezen pontok közül a történet elmondása, elmélyítés és alkalmazás egyszerre is történhetik, a névsorolvasást és hirdetéseket lehet az utolsó éneklés után is tenni, az utolsó imádság előtt vagy után jön az adakozás, melyet szintén egy ének vezet be s egy imádság zár. Az első ének gyanánt olyant választottunk, amit a gyermekek tudnak, ennek az éneknek célja, hogy a lelkeket felelevenítse, Isten dicséretére elkészítse. Az éneklésnél vigyázzunk arra, hogy mindenki egyenesen álljon, mindenki énekeljen, az ének eleven, nem nyújtott és unalmas tempóban menjen. Az első imádság (mindegyik imádság rövid, néhány mondatos) tárgya hálaadás azért, hogy Isten ide vezetett, kérés, hogy itteni munkánkat áldja meg és tegyen figyelmessé Igéjére. A tanítás megkezdése előtt figyelniünk kell arra, hogy a gyermekek rendben üljenek, mindegyiknek meg legyen a helye s minden a figyelmet akadályozó dolgot kiküszöböljünk.

A következő lépés a *történet tanítása, elmélyítése és alkalmazása.* Mivel bibliai történetet tanítunk, a vezető is kezében tartja a Bibliát s a gyermekek is maguk előtt tartják. A történetet vagy úgy beszéljük el, hogy először elolvastatjuk a gyermekekkel a bibliai részt, vigyázva arra, hogy az olvasás helyes legyen, egy vagy több vers elolvasása után megkérdezve, hogy mit olvastunk

s az elolvasás után a vezető összefoglalja a történetet s részletesebben elmondja. Vagy lehet úgy eljárni, hogy a történetet az olvasás közben mondjuk el, az olvasásban szünetet tartva egyes olyan pontokon, melyek a történet fordulópontjai. Az utóbbi eljárásnak az az előnye, hogy a Biblia szövegéből olvasott rész elevenebb a gyermek előtt. Ez esetben a történet elmondása végén még egyszer elolvastatjuk a részt a gyermekekkel, közben kérdéseket intézünk a történet egyes részeire nézve. Ez a másodszeri olvasás ad alkalmat aztán arra, hogy a történettel s a bibliai részzel kapcsolatban az elmélyítést és alkalmazást elvégezzük.

Az *aranymondást* úgy tanítjuk meg, hogy miután megmagyaráztuk, saját magunk többször elmondjuk s először egyes vállalkozókkal, azután az egészsel karban mondatjuk el, hogy jól megtanulják. Hasonlóképpen tanítjuk az *éneket* is, először két sorát, majd a másik kettőt mondatva el karban s végül az egészet. Sem aranymondást, sem éneket nem szabad tanítani magyarázat nélkül.

Az *adakozás* fontos és nélkülözhetetlen része a tanítási órának. Minden iskolai csoportnak kell, hogy legyen perselye, ezt az asztal közepére tesszük, akkor elénekelünk egy alkalmas éneket (pl. Nem vagyunk mi magunkéi) s felhívjuk a csoportot, hogy aki a perselybe hozott valamit, tegye bele. Először a vezető teszi a perselybe adományát, aztán a gyermekek. E komoly aktus alatt csendesen kell lennie mindenkinek s ha bevégeződött, egy rövid imádságot mondunk, melyben kérjük Istent, hogy egész életünket fordítsa az Ő szolgálatára. A tanítási órán fontos dolog a névsorolvasás is, számbavesszük a csoport tagjait, az újonnan jelentkezőket beírjuk, üdvözöljük, a hiányzókról kérdezősködünk s ekkor intézzük el az esetleges jutalmazásokat is.

Az imádságot a gyermekek utánunk mondják, azért kell annak rövidnek, érthetőnek és világosnak lennie. Igyekezzünk rá, hogy minden gyermek hozza magával az Énekeskönyvét és Bibliáját s mindegyiknek legyen füzet, melybe aranymondást leírja. Helyes az is, ha a táblára magunk felírjuk, vagy a gyermekekkel felíratjuk az aranymondást, az énekszöveget, vagy a tanításban előforduló egy-egy olyan dolgot, amit meg akarunk jegyeztetni, neveket stb. Szükséges a gyermekeket az olvasásban, a Biblia és Énekeskönyv olvastatása által gyakorolni.

A tanítási óra után a gyermekeket rendben bocsátjuk haza.

5. **A csoport.** Már itt beszélnünk kell a vasárnapi iskolai csoportról, mert ennek munkája és élete már a tanítási óra alatt s azzal kapcsolatban érvényesül. Azok a gyermekek, akik vasárnaponként összegyűlnek, hogy az Isten Igéjét hallgassák, nem véletlenül jöttek össze, hanem *tagjai egy közösségnek*, az egyháznak, mely éppen Isten Igéje hirdetésének és hallgatásának közössége. Egymással ezek a gyermekek kapcsolatban vannak, mert tagjai ugyanegy egyháznak, de kapcsolatban vannak a vezetőivel is, mert az annak az egyháznak tagja és megbízottja. De ezen a nagyobb és

tágabb kapcsolaton, az egyházan kívül azok, akik vasárnaponként összegyűlnek, egy szűkebb kapcsolatban is vannak, s együtt alkotnak *egy vasárnapi iskolai csoportot*. A gyermekek itt tehát nem olyan gyülekezet, mint akik a templomba gyűlnek össze, nem is egy összeverődött tömeg, nem pajtáság, iskolatársi viszony köti őket össze, hanem egy csoportot alkotnak együtt.

A vasárnapi iskolai csoport azon a ~~belső közösségen~~ alapul, mely fennáll azok között, akik Isten Igéjét együtt hallgatják s Istennek együtt akarnak engedelmeskedni és szolgálni. A csoport tehát az ige hallgatására s annak való engedelmességre összegyűltek és együtt levők közössége. Ez az igehallgatás és engedelmesség nemcsak a tanítási órán folyik, hanem azon kívül is, de a tanítási óra is egyik alkalom, amikor a csoport együtt van s amikor éppen Isten akaratát hallgatja. Ezért a csoport életében a tanítási óra fontos szerepet játszik, enélkül nem beszélhetünk vasárnapi iskoláról, mert hiányzik az az alap, amely a tagokat összeköti, hiányzik az az alkalom, mikor a csoport tagjai együtt merülnek el Isten akaratának tanulásába és erősítik magukat együttes imádsággal és énekléssel Isten tiszteletére. A tanítási órán találkozik a csoport Isten színe előtt, itt kapja meg azokat az utasításokat, melyekkel Isten az egyesek életét át akarja hatni, amiben Isten parancsot ad a tagoknak, hogyan szolgálhatják Őt a mindennapi életükben. Ezt a szolgálatot együttesen végezni, egymást ebben támogatni, ez a csoport feladata.

Most meg kell néznünk, hogyan érvényesül a csoport élete tanítási órával kapcsolatban.

Először is, mivel egy csoportról van szó, nem közömbös és mellékes, hogy a csoport tagjai közül *kik járnak el* a vasárnapi iskolába. Mindenkinek igyekeznie kell ~~azon, hogy nemcsak sajátmaga lehessen ott mindig a tanítási órákon, hanem felelős azért~~ is, hogy a másik se maradjon el. Ezért a vezető minden órán rendszeren megállapítja, hogy ki hiányzik, miért hiányzik, nem maradt-e ki egészen, vagy nem merült-e fel olyan akadály, mely megakadályozza a megjelenésben. Ez a számbavétel feltétlenül szükséges, mert ez megmutatja a gyermekeknek, hogy egytűvé tartoznak, hogy figyelemmel kíséri a vezető, hogy ki van jelen és ki nincs s megmutatja, hogy a vezető nem valaki, aki ott előadást tart, hanem felelősséget érez minden egyes gyermekért és meg akarja keresni azokat is, akik elmaradtak. Az elmaradtaknak a vezető vagy utána küld, ha a csoport valamelyik tagját bizza meg azzal, hogy felkutassa, miért nem jött el az illető, vagy sajátmaga megy utána, meglátogatva a gyermeket, szüleit és így jár utána, mi lehet az elmaradás oka.

Másodszor a vezetőnek nem szabad a tanítási órákon való megjelenésben sem túrni rendetlenséget. Pontosan *ellenőriznie* kell, hogy ki, hányszor volt jelen, feljegyezni minden esetben, kik jelentek meg, inteni a későnjövőket, rendszabályokat léptetni életbe arra, hogy a gyermekek pontosan járjanak vasárnapi iskolába, buzdítani

és kérni erre őket, nem a külső fegyelmezés, hanem a belső indítás, szeretet és érdeklődéskeltés eszközeivel. Ha a gyermekek rendetlenül járnak, nem összetartók, vizsgálja meg először saját magát a vezető, nem benne van-e a hiba?

Azután a csoport élete érvényesül a tanítási órákon abban, hogy a *lecke feldolgozása* nem a vezető előadó munkája, hanem *közös munka*. A vasárnapi iskola nem olyan értelemben való tanítás, mint az a mindennapi iskolában történik, ott a vasárnapi iskolában Isten akaratát közösen tudakozzák a vezető és a gyermekek, együtt kutatják és együtt hallgatják, mit mond Isten nekik s együtt akarnak annak engedelmessé válni. Ez a közös beszélgetés, amit már a tanítás módszerénél is megemlíttünk, fontos arra, hogy a gyermekek közötti közösséget felébressze. Amikor a gyermekek a saját és egymás életéből vett esetekre hivatkoznak, akkor a maguk és egymás életét helyezik Isten ítélete alá, abból közösen látják meg a bűn hatalmát s közösen ismerik meg Isten kegyelmes üzenetét.

Közös életet biztosít a csoportnak a tanítási órán az *adakozás is*, melyben egy közösen megállapított célra adják össze azt, amit hoztak. Adakozni csak közösségben lehet, vagyis csak a másokkal való kapcsolatban látja a gyermek megnövekedni a maga csekély adományát olyanná, hogy az alkalmas egy cél elérésére. Az adakozás lelke a közösségteremtő Lelke Istennek, mely háládatos engedelmességből akarja a magát nem megtartani, hanem a közös feladat szolgálatára adni. A közös persely, egy közösen megállapított cél, amire adakoznak, ha ezt kiemeljük és megértjük a gyermekekkel, nagyon emeli a csoport közös összetartozásának tudatát. Ugyanez áll a *közös imádságra* és *együttes éneklésre* is. Így alakul az egyenként feljárt gyermekekből egy csoport, melyben testvéri szívek hallgatják együtt Istennek hozzájuk szóló üzenetét.

I. L.

LIFE AND WORK.

The Record of the Church of Scotland. Szerkeszti: W. P. LIVINGSTONE.
1933. I—II.

Az egyházi élet elevenségének hű tükrre ez a folyóirat, melyen ma se látszik a gazdasági válság. Sőt bizó hangjában, különösen a szerkesztő által írt januári vezércikkében annál magasabbra emeli az újszövetségi életesményt, a roskadó világgal szemben Krisztus keresztjét, mint ami egyedül képes megoldani a világ véresen aktuális problémáit. *Dr. W. Paterson: A jövő élet problémái* címen ír a *Dr. Maclean N.* nagy port vert, spirítizmus felé hajló könyvével* kapcsolatban. M. N. álláspontja, hogy t. i. a holtakért imádkozni kell, a r. k. purgatorium kovásza, melyet úgy történelmileg, mint bibliailag kimutatva, W. P. négy pozitív keresztyén bizonyosságra hivatkozik: 1. Krisztussal végözzük a halált, 2. meg nem térve a bűnből, elkerülhetetlenül kárhozat vár ránk, 3. Krisztus megszabadít bűntől és haláltól. 4. s övéi örökéletet nyernek. Így a meghalás percében sorsunk eldőlt. Halottak napja tartható, de a közbenjáró imák teljes kizárásával. *India haladó-szellemű asszonyairól J. E. Copeland* ad érdekes leírást abból az alkalomból, hogy a Delhiben most lefolyt némozgalmi konferencián vallási és törzsi megosztás nélkül 300 indus nő vett részt. Az indiai élet legreményteljesebb mozgalma ez, mely a nevelésügyből kiindulva a művelt, egyenrangú és egységes Indiáért küzd. *J. C. Dorward: Új szellem Mandzsuriában* c. cikke adatokat közöl arra nézve, hogy ez a külsőleg egyre rosszabb helyzetbe kerülő ország lelkileg sohasem volt jobb állapotban. Nyitott ajtó az evangélium számára, mintegy négy év óta. Egy Moukden melletti kis gyülekezet tagjai egy év alatt megkétszereződtek. Ashihóban naponta kétszer gyűlnek össze imádkozni. Evangélizálások folynak, egyre több benszülött evangélistával. *Burns Róbert vallásosságáról R. Masson* ír. A legnagyobb skót költő életét végigkísérve igyekszik kimutatni, hogy bár inkább költészetben mutatkoznak hitének jelei s életében még az is megtörtént vele, hogy egy leány megejtése miatt szembekerült (Mossgiel-ben) az egyházi vezetőséggel, annyit legnagyobb kritikusa is elismernek róla, hogy őszinte kereső lélek volt. Carlyle szerint B. hite egy nagy „talán“, Shairp-deistának mondja, minden döntően keresztyéni vallás nélkül. *A spanyolországi megváltozott helyzetet dr. J. M. Webster* állítja elénk. Az inkvizíció hazájában út nyílt a bibliás keresztyénség számára. 1932 virágvasárnapján Barcelonában felszentelték a nagy protestáns templomot. Erre az alkalomra az ország minden részéből 750 prot. kiküldött gyűlt össze. Az itteni lelkipásztort a skót reformátusok anyagilag segítik, magának a gyülekezet megalakulásának is volt skót segítsége, több mint 50 évvel ezelőtt. Az ország kormányférfiai komolyan érdeklődnek a szentírás iránt. Mivel csak két törvényesen elismert felekezet van, a r. k. és a prot., ezért most azon vannak a több felekezetet képviselő protestánsok, hogy egy unióba tömörüljenek. Az ország evangélizálására nemzetközi bizottság alakult. Van prot. lelkészképző is Madridban. *Dr. Donald Fraser* az őszön elhunyt skót orvosmisszionáriusnő, *dr. Janet Waterston életét, munkáját* írja le. 66 éven állott a misszió szolgálatában Dél-Afrikában. Üttörő volt, fáradhatatlan. Rajongásig szerették. *Az egyház- és a mértékletességi mozgalomról* írva, D. O. megállapítja, hogy ez a legnépszerűtlenebb egyházi munka, mely nem tud elég erővel jelentkezni s csak kullog a szomorú események után, holott az egyháznak e téren is vezetnie kell, mint vezetett Ura is mindenben. E cikkhez jó adatokat szolgáltat *H. Stevenson* a legújabb statisztika

* DEATH CANNOT SEVER. (A halál nem választhat el.) Londonban jelent meg már két kiadásban, a neves Hodder és Stoughton cég kiadásában. (1932—33.)

alapján. Utóbbi írásából tudjuk meg, hogy a törvénytelen házasság ijesztően növekedik. *Wesley skóciai látogatásairól, benyomásairól* H. M. Williamson tanulmányából tudjuk meg, hogy bár W. 22 ízben járt Skóciában és nagyon sok teremben, templomban hirdette az igét, hatása kisebb volt, mint máshol. Maga is panaszkodott, hogy a skót hideg, érzéktelen nép. Az óka ennek abban rejlett, hogy Skóciában nem volt az egyházi élet annyira megdermedve, mint a W. által bejárt többi helyeken. Egyébként W. azt mondta egyszer, hogy a skótok a világ legjobb hallgatósága. L. D. M. Wedderburn mandzsukuói misszionárius azt írja le, hogy *hogyan jutott vissza állomáshelyére* otthonról. Szovjetoroszországon menve keresztül, tanuja volt annak, hogy milyen valóságos buzgalommal zárandokol az orosz a Lenin sírházhoz. Egy halott embert tisztelnek az élő Isten helyett. Mandzsukuó új fővárosát, Csangcsunt hamar elérte, innen azonban a hadakozás által elszakított Sancsencuba csak egy alkalmi repülőgépen, onnan pedig Hailungba, missziói munkatérére, csak óriási kerülővel juthatott el. Bennszülött evangélistájukat egy bomba megölte. Munkájuk sok külső háborúság és bizonytalanság közt folyik, de szemelláthatólag nem hiábavaló. *Az ifjúság egyenruhában* címen W. M. Wightman négy ifjúsági mozgalmat ismert. A skótok büszkesége a Fiuk Brigádja nevű szervezet, melyet 50 évvel ezelőtt alapított Sir W. Smith. Katonás berendezésű, de rendszeren valamelyik gyülekezethez kapcsolt bibliás, sőt evangélizáló mozgalom. Minden csoportnak bibliaköre van. Jelszava: „Biztos és szilárd!” Másik mozgalom a nálunk is közismert fiú- és leánycserkészet. Végül a Lányok Egylete, melyet 1900-ban alapított Dr. Somerville. Jelszava: „Bölcsnek lenni a jóra!” Az egész mozgalom a Fiuk Brigádjának a megfelelője. *Egy északi véghely* címen R. Morison a Lewis szigeti egyházi helyzetet írja le. 14 egyházközségből álló kerület ez, ahol még majd mindenütt gaél nyelven folyik az istentisztelet. Jobbára szegény, központi támogatásra szoruló gyülekezetek vannak itt. *Dr. J. M. Macfie az indiai Ajmer városában* levő, ezernél több lelket számláló keresztyén gyülekezetről ír. Saját bennszülött pásztorja van, maga választja. Beletartozik az indus ker. egyházak nagy uniójába, a misszióhoz már nem sok szál fűzi. Tagjai mind tudnak írni-olvasni. Indiai Krisztusnak nem is fogja megnyerni a szokásos értelemben vett misszió, hanem Európának meglátott és megtalált keresztyén élete.

Ezek a két terjedelmes lapszám jelentősebb s általánosabb érdekű cikkei. *Fontosabb egyházi események*: a skót ref. egyház és az anglikán egyház megbizottai 1932 november 22—23-án közös konferenciára gyűltek össze, hogy egy eljövendő egyesülésnek a lehetőségeit keressék. Megállapodtak abban, hogy első teendő biztosítani a közös alapot, egymást segíteni pedig már most is lehet. A szolgálatfenntartó alap (melyből a minimális lelkeszi fizetést mindenkinék biztosítják) nagy deficitel küzd, maga az egyház moderátora teszi szavá. Az aberdeeni Szt. Margit Nőszövetség félszázados. Március 3-ikát az asszonyok világ-imanapjaként Skóciában is megtartják. A glasgowi zsidó-misszió eredményeként az egyik templomban 14 zsidót kereszteltek meg egyszerre. Indiában most állítottak be a misszió szolgálatába egy autókórházat gyógytárral, műasztallal felszerelve. A Donald Frazer által irányított Előre Mozgalom nagy evangélizációs konferenciára készül 1033. júniusában. A jövőt illetőleg legbiztatóbb jelenség egyházi téren a Brit Ker. Diákmozgalom edinburghi konferenciája volt, az év első hetében. Az átalakított és megnagyobbitott központi egyházi épületet egy, a moderátor által vezetett rövid istentisztelettel adták át rendeltetésének. Az épületben modern ref. könyvesház is van. A skót ref. egyház zsidómisszionáriusai 1932 folyamán 30.721 bibliát, illetve bibliai részt és 31.937 vallásos traktátust adtak el, illetve osztottak szét. A budapesti misszió a magyar ref. egyházi vezetőkkel karöltve sorozatos evangélizáló összejöveteleket tartott a télen nagy érdeklődés mellett. Glasgoban április 4—15. közt külmissziói világhiállítás lesz, 26 brit misszió társaság rendezi. A skót külmissziói munkában égető szükség van munkásra, különösen férfi, éspedig lelkipásztor kell.

Amint e vázlatos feljegyzésekből látszik, a skót ref. egyház teljes erejével azon van, hogy szolgálatát minden téren csorbítatlanul fenntartsa s úgy a lap, mint az egész egyházi élet, ebben a háborgó világban a biztos egyensúlyt, szilárd szigetet jelentse.

H. I.

Vásárhelyi János: A család élete.

A Károli Gáspár Irod. Társ. Házi Kincstára 1. szám. Kolozsvár 1932. 127 lap.

A Házi Kincstár sorozat megindításánál valószínűleg arra gondolt a K. G. Társaság, hogy olyan olvasmányokat adjon a magyar reformátusok kezébe, mint azt a Magyar Prot. Irod. Társaság próbálta a maga Házi Kincstárában, ahol tényleg a vallásos építő és világnézetnevelő irodalomnak igen jeles termékeit találhatjuk. Az a kérdés, mellyel szerző ebben a füzetben foglalkozik, ma egyik legégetőbb kérdés. Egyik oldalon a család közönséges, polgári felfogásának nyomorúságai és kísértései állanak előttünk, melyek miatt a sokat emlegetett „társadalom összejtje“, Isten országának képe a földön úgy lealacsonyodott, olyan képmutató, etikailag elsatnyult formává vált, annyira sokszor káros és veszedelmes lett éppen az evangélium hirdetése szempontjából, hogy félnünk kell tőle, hogy a polgári társadalom többi szerveinek összeomlásával ez is halálra van ítélve. Másik oldalon ott áll a bolsevista gondolkodás a család, családi nevelés, szeretet, testvér és szülők iránti kapcsolat teljes tagadásával s azok lerombolására való törekvésével.

Tehát szükséges erről beszélni, tisztázni kell, hogy mi igazán a család, egy elavult társadalmi rend és elnyomorodott közgondolkodás úszályhordozója-e, vagy valami olyan, melyet csakugyan fent kell tartani, melyre még van szükség, melynek megújulásában csakugyan lehet bízni? De szükséges beszélni erről az Isten Igéje alapján, szükséges megmondani, hogy a család Isten akaratának egy rendje, melyben Ő az emberi együttélésnek akarata szerinti formáját adta s hogy ez csak akkor van az Ő akarata szerint, ha a kegyelem alapjára helyezkedik.

A szerző ebben a könyvben foglalkozik a család életének minden viszonyával, a családi élet válságával, családalapítás, házastársak viszonya, a gyermekek, szülők, testvérek helyzete, a gyermeknélküliség, családek kérdésével. Helyes és szükséges dolog volt ilyen látszólag mellékesnek nézett kérdésekre is, mint a nagyszülők, gyermeknélküliség, válás, cselédek kérdéseire is ráterni, mert ezek valójában mind eleven összeütgésben állanak a család válságával. Ezt a válságot a szerző mindjárt a könyv elején felveti. Ebben is és minden kérdésben világosan adja meg az evangélium feleletét, utalva a hitvallásban megadott feleletekre, példákkal és hivatkozásokkal tévén érdekessé és vonzóvá a fejtegetéseket, melyek mind azt mutatják, hogy a szerző lelkipásztori gyakorlatában is sok értékes vonást és adatot merített s sok kérdést látott meg, melyeket most fel tud használni és oda tud tárnai olvasói elé. Sőt mivel a könyv egyenesen azon céllal íratott, hogy vallásos összejöveteleken felolvasásokat lehessen belőle meríteni, szépen és röviden összefoglalva adja elő a kérdéseket.

Sajnálható azonban, hogy e széleskörű kezelés mellett is magukba a kérdésekbe, azok legmélyére nem hatol be eléggé, inkább a könnyebben észrevehető bajok említésénél marad. A családi élet legmélyebb és legsúlyosabb sebeit, melyek ma mindenkit nyugtalanítanak, pl. a gyermekkaldás kerülésének, a szülők élete súlyos bűneinek, a házasságban az anyagi szempontok érvényesülésének, a vadházasság és a pajtásházasság jelszóként letűnt, de valóságban meglevő tényének, a házasetben és családi életben fennálló visszaéléseknek és erkölcselenségnek, a házastársak viszonyára az anyagi és társadalmi nehézségek és világnézeti különbségek kihatásának, a cselédkérdés szociális megvilágításának kérdését nem lenne szabad elhanyagolni, hiszen az, hogy az evangélium szerint kell berendezni az élet mindenki előtt világos, de nem világos éppen e legsúlyosabb kérdésekben az evangélium felelete. Ez a felelet pedig nemcsak a hitvallás egyes állításainak és feleleteinek idé-

zésében, hanem a megoldás hitvallás által megmutatott szellemében van. Tulsok helyet vesznek igénybe sokszor a hivatkozások is, melyek önmagukban bizonyító erővel nem rendelkeznek s elveszik a helyet a mélyebb fejtegetésektől. Éppen így nem bír önmagában bizonyító erővel a hitvallási idézet sem, mely nem bizonyíték, hanem valami, amihez el kell jutni s aminek szellemét kell érvényesíteni. Lehet ugyan, hogy a súlyosabb kérdések mellőzését az a gondolat okozta, hogy az előadások inkább egyszerűbb közönség számára irattak, bár e kérdések között sok van, mely ez egyszerűbb közönség előtt sem ismeretlen.

A könyv élvezetes és hasznos olvasmány. A szerző annyira szeme előtt tartja a gyülekezetet, melynek beszél, hogy szavai közvetlensége, előadása nyugodt menete biztosítja a téma megoldásának fölényét és már maga ez meggyőző szavai igazságáról. Szükséges lenne, hogy minden gyülekezetben felhasználtassék ez a könyv arra, hogy vezetésével a benne fejtegetett kérdéseket a gyülekezet elé tárjuk. Ilyén módon való használatra minden lelkipásztornak ajánlható s terjesztése éppen ma igen fontos feladatát kell, hogy képezze minden lelkipásztornak.

I.

MEGJELENT!

VALLÁSOS MŰDALOK

művészi jellegű gyűjteményének első sorozata.
Tartalmaz tizenegy egyházi éneket, solo és duettre,
mindenik énekhez zongorakiséret is van adva, mely har-
móniumon vagy orgonán is lejátszható.

Előjegyzési ára portómentes küldéssel 60 — Lei

Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből

Kiadják az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai
Fakultásának tanárai

MEGJELENTÉK:

1. sz. Dr. Gönczy Lajos: A református egyház kultusza	20—
2. sz. Dr. Tavasz Sándor: A Kijelentés feltétele alatt	40—
3. sz. Dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek	20—
4. sz. Dr. Tavasz Sándor: A dialektikai theologia problémája és
és problémái	20—
5. sz. Maksay Albert: Az exegesis problémái	25—
6. sz. Dr. Gönczy Lajos: Az igehirdetés tényezői	25—
7. sz. Dr. Tavasz Sándor: A theologiai irányok áttekélése. (A dia-
lektikai theologia, mint a theologiai irányok-korrektója.)	35—
8. sz. Dr. Imre Lajos: A Kijelentés és a pedagógia	35—
9. sz. Dávid Gyula: Kálvin gazdasági-ethikája	20—
10. sz. Dr. Tavasz Sándor: A szociális gazdasági törekvések theolo-
giai megítélése. (A szocializmus, kommunizmus.)	35—
11. sz. Borbáth Dániel: A vallástörténeti és a dialektikai theologiának
a Kijelentésről szóló dogmatikai tanításai	25—

Megrendelhetők az "IFJU ERDÉLY" kiadóhivatalában
Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

Itt az Isten köztünk

Bibliaolvasó kalauz az 1933. év minden napjára naptárral

Ára 18 lei.

Ifjúságunknak

Ifjú Erdély

Keresztyén ifjúsági lap.

Főszerkesztő:

DR. IMRE LAJOS

Felolvas szerkesztő

FARKAS JENŐ

Megjelenik havonként,
12 szám 20 oldalon.

Előfizetési ára évi 100 lej.

Megrendelhető a kiadóhivatalban.

Kérjen mutatványszámot!

Gyermekeinknek

Az én kicsinyeim

Keresztyén gyermekújság

Megújított alakban, na-
gyobb terjedelemben

Szerkeszti:

DR. GÖNCZY LAJOS

Megjelenik havonta.

Egy évre 20 — lej.

Megrendelhető a kiadóhivatalban.

Kérjen mutatványszámot!

Kálvinista Világ

Az öntudatos református
világiak lapja.

Megjelenik havonta kétszer
égnagyobbított alakban és 8
nagy oldal terjedelemben.

Szerkeszti:

DR. TAVASZY SÁNDOR

Egy évre 100 — lej

Lapunk kiadóhivatalában
megrendelhető.

Kérjen mutatványszámot!!!

Református Család

Az erdélyi ref. egyházkerüle
Nőszövetsége lapja

Megjelenik minden második
vasárnap, egy szám 12 old
terjedelemben

Szerkesztik

MAKSAY ALBERT

PILDER MÁRIA

Egy évre 80 — lej

Kiadóhivatal Cluj-Kolozsva
Str. Kogălniceanu (Farkas-utca) 2

Kérjen mutatványszámot!!!